Ceturtdiena, 2022. gada 7. jūlijs

P9_TA(2022)0292

Pirmiedzīvotāju un vides aizstāvju stāvoklis Brazīlijā, tostarp *Dom Philips* un *Bruno Pereira* nogalināšana

Eiropas Parlamenta 2022. gada 7. jūlija rezolūcija par pirmiedzīvotāju un vides aizstāvju stāvokli Brazīlijā, tostarp *Dom Phillips* un *Bruno Pereira* nogalināšanu (2022/2752(RSP))

(2023/C 47/16)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Brazīliju,

— ņemot vērā 2021. gada 19. maija rezolūciju par klimata pārmaiņu ietekmi uz cilvēktiesībām un vides aizstāvju lomu šajā jautājumā ([1]),

— ņemot vērā 2018. gada 3. jūlija rezolūciju par pirmiedzīvotāju tiesību pārkāpumiem visā pasaulē, tostarp zemes piesavināšanos ([2]),

— ņemot vērā 2020. gada 22. oktobra rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par ES tiesisko regulējumu ES izraisītas globālas atmežošanas apturēšanai un vēršanai pretējā virzienā ([3]),

— ņemot vērā organizācijas "Reportieri bez robežām", Žavari ielejas pirmiedzīvotāju savienības (*UNIVAJA*), organizācijas "*Amnesty International*", organizācijas "*Survival International*", organizācijas "*Greenpeace*", organizācijas "*Human Rights Watch*" un Pasaules Dabas fonda paziņojumus par *Bruno Pereira* un *Dom Phillips* slepkavībām,

— ņemot vērā 2007. gadā parakstīto ES un Brazīlijas stratēģisko partnerību,

— ņemot vērā Eiropas Savienības Pamatnostādnes par cilvēktiesību aizstāvjiem,

— ņemot vērā 1948. gada 10. decembra Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, ANO 2007. gada Deklarāciju par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām un ANO 1998. gada Deklarāciju par cilvēktiesību aizstāvjiem,

— ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) Konvenciju par pirmiedzīvotāju un cilšu tautām (Nr. 169), kas pieņemta 1989. gada 27. jūnijā un kuru Brazīlija ir parakstījusi,

— ņemot vērā Brazīlijas Federatīvās Republikas Konstitūciju, jo īpaši tās 231. pantu par pirmiedzīvotāju zemes atzīšanu,

— ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,

A. tā kā 2022. gada 5. jūnijā britu žurnālists *Dom Phillips*, kurš rakstīja laikrakstam "*The Guardian*", un Brazīlijas pirmiedzīvotāju tautu eksperts *Bruno Pereira*, bijušais Nacionālās pamatiedzīvotāju iestādes (fonda *Fundação Nacional do Índio – FUNAI*) ierēdnis pazuda Žavari ielejā starp *São Rafael* upes piekrastes kopienu un *Atalaia do Norte* pilsētu Brazīlijas Ziemeļu reģiona Amazonasas štatā; tā kā 2022. gada 15. jūnijā tika atrastas viņu mirstīgās atliekas;

B. tā kā 2022. gada 15. jūnijā Brazīlijas Federālā policija ziņoja, ka viens no diviem cilvēkiem, kas arestēti uz aizdomu pamata par saistību ar viņu pazušanu, ir atzinies viņu nogalināšanā;

([1]) OV C 15, 12.1.2022., 111. lpp.
([2]) OV C 118, 8.4.2020., 15. lpp.
([3]) OV C 404, 6.10.2021., 175. lpp.

C. tā kā NVO "*Global Witness*" ziņoja, ka 2020. gadā Brazīlijā ir tikuši nogalināti vairāk nekā 20 zemes un vides aizstāvji, tādējādi Brazīlija tiek ierindota ceturtajā vietā to valstu sarakstā, kurās ir vislielākais šādu slepkavību skaits pasaulē, un lielākā daļa šo noziegumu joprojām paliek nesodīti; tā kā Brazīlijā gandrīz trīs ceturtdaļas slepkavību notiek Amazones reģionā un ir vērstas pret pirmiedzīvotāju aizstāvjiem;

D. tā kā cilvēktiesību stāvoklis Brazīlijā turpina pasliktināties saistībā ar ierobežojošām izmaiņām tiesību aktos un vides aģentūru finansējuma samazināšanu, kā arī pieaugošo endēmisko vardarbību; tā kā Brazīlijas pirmiedzīvotāji cieš no sistemātiskas agresijas un tā, ka netiek aizsargātas viņu tiesības, kā arī arvien biežākiem uzbrukumiem un slepkavībām; tā kā Covid-19 pandēmija ir nesamērīgi ietekmējusi pirmiedzīvotāju kopienas Brazīlijā;

E. tā kā pašreizējā Brazīlijas konstitūcija, kas pieņemta 1988. gadā, un valsts tiesiskais regulējums paredz pirmiedzīvotāju sākotnējās tiesības uz senču zemi, neparedzot nekādu laika ierobežojumu šo tiesību atzīšanai; tā kā reglamentēt un aizsargāt šo tiesību ievērošanu ir valsts pienākums;

F. tā kā 2021. gada 22. oktobrī vairākas vietējās pilsoniskās sabiedrības grupas piedalījās atklātā uzklausīšanā Amerikas Cilvēktiesību komisijā (*IACHR*) un nosodīja tiesību pārkāpumus, kas izdarīti pret cilvēktiesību aizstāvjiem un vides aizstāvjiem Brazīlijā; tā kā 2021. gada augustā organizācija "Brazīlijas pirmiedzīvotāju tautas" (*Articulação dos Povos Indígenas do Brasil — APIB*) iesniedza Starptautiskajā Krimināltiesā sūdzību pret prezidentu *J. M. Bolsonaro* par genocīdu un noziegumiem pret cilvēci, "pamatojoties uz viņa klaji, sistemātiski un tīši pret pirmiedzīvotājiem vērsto politiku";

G. tā kā pirmiedzīvotāji palīdz aizsargāt lietusmežu un citas ekosistēmas un tādējādi viņiem ir izšķiroša nozīme reģiona bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un klimata pārmaiņu novēršanā; tā kā *Bruno Pereira* un *Dom Phillips* ar ciešu apņēmību bija iesaistījušies kritiski svarīgā uzdevuma pildīšanā — saglabāt Amazones lietusmežu un tā bioloģisko daudzveidību;

H. tā kā Amazones reģions ir pasaulē lielākais lietusmežs un tam ir būtiska nozīme oglekļa dioksīda absorbēšanā, siltumnīcefekta gāzu samazināšanā un reģionālo un globālo laikapstākļu saglabāšanā; tā kā Žavari ieleja atrodas Amazones reģionā pie Brazīlijas robežas ar Peru un Kolumbiju; tā kā šajā reģionā ir pasaulē visblīvāk koncentrētas brīvprātīgā izolācijā dzīvojošas pirmiedzīvotāju tautas un tam var piekļūt tikai caur citām teritorijām un pa upi;

I. tā kā Žavari ielejā (arī citos Brazīlijas Amazones reģionos) notiek spēcīgi konflikti, kurus vada organizētā noziedzība un iebrucēji pirmiedzīvotāju zemēs, kuri nodarbojas ar nelikumīgu zveju, medībām, kalnrūpniecību, nelikumīgu mežizstādi un narkotiku tirdzniecību; tā kā 80 % atmežošanas visā pasaulē izraisa mežu pārveidošana par lauksaimniecības zemi, lai iegūtu tādas preces kā liellopu gaļa, soja un palmu eļļa; tā kā Brazīlijas Amazones reģionā kopš 2019. gada ir krasi pieaugusi atmežošana, tostarp 2021. gadā tā pieauga par 22 % salīdzinājumā ar 2020. gadu, kas ir augstākais rādītājs kopš 2006. gada;

J. tā kā cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma veicināšanai un respektēšanai arī turpmāk vajadzētu būt ES un Brazīlijas ilgstošo attiecību centrālajam aspektam saskaņā ar ES apņemšanos aizstāvēt šīs vērtības ārējās attiecībās un Brazīlijas pausto interesi saskaņot ar tām savu attīstību un starptautisko sadarbību,

1. stingri nosoda vides un cilvēktiesību aizstāvju, kā arī pirmiedzīvotāju nežēlīgās slepkavības Brazīlijā, un pavisam nesen notikušo žurnālista *Dom Phillips* un aktīvista *Bruno Pereira* nogalināšanu; aicina Brazīlijas iestādes veikt izsmeļošu, objektīvu un neatkarīgu izmeklēšanu par šīm slepkavībām un nodrošināt, ka vienmēr tiek pilnībā ievērotas tiesības uz pienācīgu procesu;

2. stingri nosoda pieaugošo vardarbību, uzbrukumus un vajāšanu, kas vērsta pret cilvēktiesību un vides aizstāvjiem, pirmiedzīvotājiem, minoritātēm un žurnālistiem; pauž nožēlu par prezidenta *J. Bolsonaro* pastāvīgo agresīvo retoriku, verbāliem uzbrukumiem un iebiedējošiem paziņojumiem; pauž nožēlu par seksuālu un dzimumbalstītu vardarbību, kas vērsta pret sievietēm, meitenēm un vides un pirmiedzīvotāju aizstāvjiem, un atgādina, ka tā ir nopietns viņu cilvēktiesību un cieņas pārkāpums;

3. prasa Brazīlijas iestādēm nekavējoties rīkoties, lai novērstu cilvēktiesību pārkāpumus un aizsargātu vides un pirmiedzīvotāju aizstāvjus; uzsver Brazīlijas iestāžu atbildību un to, cik svarīgi ir veikt atbilstīgus pasākumus, lai aizsargātu pirmiedzīvotāju tiesības uz zemi, teritorijām un viņu tradicionālajiem iztikas līdzekļiem, kā arī lai aizsargātu viņus pret jebkāda veida vardarbību un diskrimināciju; aicina Brazīlijas iestādes īstenot starptautiskos ieteikumus šo aizstāvju aizsardzības nodrošināšanai un veikt pasākumus, lai izbeigtu pirmiedzīvotāju un citu tradicionālo kopienu vajāšanu, kriminalizāciju un stigmatizāciju;

4. uzsver, ka nelikumīga zelta ieguve apdraud mežus un bioloģisko daudzveidību aizsargājamās teritorijās un pakļauj pirmiedzīvotājus piesārņotāju iedarbībai; pauž nožēlu par aizvien lielāko atmežošanas apjomu pirmiedzīvotāju zemēs, jo īpaši Amazones reģionā Brazīlijā; aicina Brazīlijas valdību stiprināt un labāk ieviest tiesību aktus pret nelikumīgu atmežošanu un kalnrūpniecību un meklēt ilgtspējīgas alternatīvas ieguves politikai, kas vērsta uz pirmiedzīvotāju teritorijām;

5. pauž nožēlu par to, ka pašreizējā Brazīlijas valdība ir likvidējusi tādas valdības aģentūras kā *Funai*, kas pārrauga pirmiedzīvotāju lietas, un *Ibama*, kas ir Brazīlijas galvenā vides aizsardzības izpildiestāde; mudina Brazīlijas valdību atjaunot un stiprināt šo struktūru spējas, lai nodrošinātu vides tiesību un pirmiedzīvotāju tautu tiesību efektīvu īstenošanu;

6. pauž dziļas bažas par iespējamo ietekmi, kāda varētu būt Likumprojektam PL 191/2020, ko dēvē par "postījumu likumprojektu", un Likumprojektam PL 490/2007 par pirmiedzīvotāju zemju demarkāciju; pauž dziļas bažas par likumprojektiem, kas pašlaik tiek apspriesti Brazīlijas Kongresā un kuru rezultātā varētu palielināties atmežošana un varētu tikt iznīcināti pirmiedzīvotāju iztikas līdzekļi;

7. prasa atzīt un aizsargāt zemi, ko tradicionāli aizņem pirmiedzīvotāji, tostarp atsākot pirmiedzīvotāju teritoriju demarkāciju un aizsargājot šīs teritorijas no nelikumīgas zemes sagrābšanas; atkārtoti uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt atbilstību SDO Konvencijai par pirmiedzīvotāju un cilšu tautām (Nr. 169);

8. uzsver, ka uzņēmumu pienācīga pārbaude un ilgtspējīga un pārredzama uzņēmumu pārskatatbildība ir svarīga kā būtisks un neaizstājams līdzeklis, ar kuru novērst nopietnus cilvēktiesību un vides pārkāpumus un aizsargāt no tiem; mudina Eiropas uzņēmumus nodrošināt cilvēktiesību ievērošanas pienācīgu pārbaudi savās piegādes ķēdēs Brazīlijā; atkārtoti norāda, ka ierosinātajā ES regulā par neatmežojošiem produktiem ir jāiekļauj pirmiedzīvotāju tiesību un cilvēktiesību aizsardzība un jānodrošina, ka tiesību pārkāpumi nav saistīti ar Eiropas tirgū laisto produktu ražošanu; aicina Komisiju nodrošināt, ka jebkurā sadarbības sistēmā ir iekļauti stingri, saistoši un izpildāmi noteikumi par cilvēktiesību, tostarp pirmiedzīvotāju kopienu tiesību, aizsardzību, un veicināt starptautisko standartu un saistību ievērošanu, tostarp attiecībā uz atmežošanu;

9. mudina Brazīlijas valdību pildīt savas saistības saskaņā ar Parīzes nolīgumu par klimata pārmaiņām; stingri mudina Brazīlijas valsti apkarot noziegumus pret vidi un īstenot jaunu ilgtspējīgu pieeju Amazones reģionam, lai izpildītu nosacījumus, kas izklāstīti Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) pievienošanās ceļvedī, un pilnībā pielāgotos ESAO standartiem, ar mērķi pretendēt uz dalību šajā organizācijā;

10. aicina Eiropas Ārējās darbības dienestu un dalībvalstis turpināt atbalstīt pilsonisko sabiedrību un vides un humānās palīdzības organizācijas, par prioritāti nosakot cilvēktiesību, demokrātijas, tiesiskuma, vienlīdzības un mediju brīvības veicināšanu Brazīlijā, un sadarboties ar starptautiskajiem partneriem, lai veicinātu šos mērķus; aicina ES delegāciju Brazīlijā cieši uzraudzīt demokrātijas stāvokli valstī un sniegt loģistikas un tehnoloģisko atbalstu cilvēktiesību, vides un pirmiedzīvotāju aizstāvjiem; aicina Komisiju nodrošināt, ka tās sadarbības palīdzība palielina atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai, jo īpaši cilvēktiesību aizstāvjiem, pirmiedzīvotājiem un tradicionālajām kopienām; aicina ES delegāciju un dalībvalstis ar diplomātiskajām pārstāvniecībām Brazīlijā pilnībā īstenot ES pamatnostādnes par cilvēktiesību aizstāvjiem un sniegt pienācīgu atbalstu cilvēktiesību aizstāvjiem;

11. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, Padomei, Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, ES īpašajam pārstāvim cilvēktiesību jautājumos, Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu kopienas *pro tempore* prezidentūrai, Amerikas valstu organizācijas ģenerālsekretāram, Eiropas un Latīņamerikas Parlamentārajai asamblejai un Brazīlijas prezidentam, valdībai un Kongresam.